

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ДНІ НАУКИ

ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ – 2016

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
(20-21 квітня 2016 року)

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ ТА ВИСТУПІВ

ЧАСТИНА 7

Редакційна колегія: **А. Є. Конверський**, д-р філос. наук, проф., акад. НАН України (голова); **С. В. Руденко**, д-р філос. наук, доц. (заст. голови); **В. А. Бугров**, канд. філос. наук, проф.; **Т.П.Кононеко**, д-р філос. наук, проф.; **І. С. Добронравова**, д-р філос. наук, проф.; **Д. В. Неліпа**, д-р політ. наук, доц.; **М. І. Обушний**, д-р політ. наук, проф.; **В. І. Панченко**, д-р філос. наук, проф.; **А. О. Приятельчук**, канд. філос. наук, проф.; **М. Ю. Русин**, канд. філос. наук, проф.; **Є. А. Харьковщенко**, д-р філос. наук, проф.; **І.В.Хоменко**, д-р філос. наук, проф.; **В. Ф. Цвих**, д-р політ. наук, проф.; **Л. О. Шашкова**, д-р філос. наук, проф.; **П. П. Шляхтун**, д-р філос. наук, проф.; **Я.А.Соболєвський**, канд. філос. наук (відп.секр.); **В.Є.Туренко**, канд. філос. наук.

*Рекомендовано до друку
вченою радою філософського факультету
(протокол № 9 від 28 березня 2016 року)*

"Дні науки філософського факультету – 2016", Міжн. наук. конф. (2016 ; Київ). Міжнародна наукова конференція "Дні науки філософського факультету – 2016", 20-21 квіт. 2016 р. : [матеріали доповідей та виступів] / редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2016. – Ч. 7. – 231 с.

Адреса редакційної колегії: 01601, Київ, вул. Володимирська, 60, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, філософський факультет; (38044) 239 31 94

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Редколегія залишає за собою право скорочувати та редагувати подані матеріали. Рукописи та дискети не повертаються.

© Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
ВПЦ "Київський університет", 2016

ГУМАНІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СХІДНОХРИСТІАНСЬКИХ УЧЕНЬ ПРО ЖИВЕ

Богословські вчення отців церкви органічно зливаються в єдине ціле думки, яка має яскраво виражений релігійно-філософський, діалектичний характер. Як наслідок – постає чітка і цілісна картина живого з онтологічною, гносеологічною, етичною моделями, пропущеними через ментальність епохи.

Важливе значення має дослідження ролі людини в ієрархії живого та вплив відношення "людина – Бог" на них. Передусім варто зазначити ті поняття, що створюють категоріальний каркас, завдяки якому з'ясується сутність живого в східній патристиці – сутність, іпостась, енергія, спосіб існування (Т. Борозенець, Ю.Чорноморець) [Чорноморець Ю. П. Основні категорії патристичної метафізики / Ю. П. Чорноморець // Мультиверсум : філос. альманах. – К., 2004. – № 42. – С. 36–47]. В основі теоцентричного вчення представників східної патристики лежить первинність Бога як абсолютної істоти, Вічного Життя, яке оживотворює несамосуще і забезпечує єдність із Ним [Борозенець Т. Теологическая диалектика сущего. Философские главы : [монография] / Тарас Борозенец. – К. : Изд-во НПУ им. М. П. Драгоманова, 2010. – С. 13].

Усе, що має енергію, – від Бога; воно назване живим. Творене живе є ніби втіленням енергії Бога, який створив його не зі Своєї сутності, а з нічого, від початку заклавши в нього інакшість – протилежність як співвідношення між Абсолютним і відносним. Залежно від міри досконалості кожна тварна жива істота посідає певне місце в ієрархії, яка підноситься до Абсолютного Досконалого. Передусім творена жива істота відображає духовність Божу. Вона втілена у відносно самосущих розумних безтілесних істотах – ангелах, які займають перший, верхній ступінь ієрархічних сходів живого і забезпечують моральність і благополуччя людей, оберігають їх [Хоружий С. К феноменологии аскетике / С. Хоружий. – М. : Изд-во гуманитар. л-ры, 1998. – С. 94].

У людині дух існує не лише в собі як розумно-вільний самовияв, а й у тілі як принцип його життя – народження і розвитку. Людина, відобразивши в собі Бога, стає його живою іконою, носієм його божественних сил. Саме людина наділена здатністю до діалогу-спілкування "людина – Бог" як своєрідного процесу її творення та оновлення.

Співучасть у Боголюбському житті має для людини абсолютний сенс. Бог створив людину за своєю подобою, і вона власним життям покликана виявляти його подобу. Таке виявлення залежить від способу життя людини. Оскільки людина богоподібна та богообразна, то все створене суще (тварини, рослини тощо) отримує енергію обожнення згідно з їхньою причетністю до людей, які обожнюються. Через своє проміжне становище на щаблях ієрархії людина поєднує безтілесні ангельські уми з усіма іншими формами живого, зокрема тваринами та

рослинами, які є духовно-тілесною єдністю. Проте у тварини дух є тільки життєвою процесуальністю – зростанням, рухом, відчуттями; його роль зведена до функції зростання і відчуття.

Богоподібність, богообразність людини уможлиблює її діалогічність, духовність. Відтак, людина, з одного боку, має зобов'язання та відповідальність перед усім живим, з іншого – повинна прагнути до співіснування, співжиття з усім створеним живим і неживим.

До порядку, встановленого Богом у Всесвіті, згідно з поглядами мислителів східної патристики, варто шанобливо ставитись. Повага до життя та особистості людини розповсюджується на все, що існує у світі, адже воно покликане, як і людина, прославляти Бога. Завдяки причетності до єдиної божественної енергії, в земному живому наявний взаємний зв'язок і спілкування не лише між іпостасями однієї сутності, але й між вищими і нижчими істотами. Отже, у вченнях мислителів східної патристики наполегливо обстоюється ідея єдності, соборності живого і обов'язку людини перед природою – птахами, звірами, людьми. Гріх спотворив це нормальне ставлення людини до природи. Але єдність і соборність живого лишається ідеалом, до якого заповідають прагнути святі отці східної церкви.

А. Міґач, Краків, Польща
О. Степанюк
stepaniuq@gmail.com

ЗМІНИ В ПОВЕДІНЦІ ТА СТАВЛЕННІ ДО СВОЇХ ЕМОЦІЙ В ЛЮДЕЙ ПРАКТИКУЮЧИХ СІДЯЧУ МЕДИТАЦІЮ

Згідно з точкою зору буддиської психології, все що відбувається у нас в голові називається "думками". Це поняття включає в себе як і те, що в європейській традиції прийнято називати думками, так і наші емоції (любов, надія, страх і т.д.). Вважається, що емоція це лише більш інтенсивна думка, думка в яку ми вклали більше енергії. Практика сидячої медитації – дзадзен, дає можливість спостерігати за народженням, розвитком та зникненням думок. Цей досвід є ключовим фактором, що впливає на поведінку та світогляд людини, що йде буддиським шляхом (далі – практик).

Кожен елементарний акт сприйняття в буддиській психології поділяється на п'ять етапів (форма, почуття, оцінки, спонуки, свідомість). На прикладі зору цей процес можна зрозуміти так: спочатку наші очі передають в мозок сирі дані – кольорову пляму. Потім, мозок виділяє в цій плямі форми і класифікує їх (напр. людина, дерево, камінь). Тут жеж відбувається автоматична класифікація побаченого на приємне, неприємне або нейтральне на основі нашого минулого досвіду. Нарешті наша реакція відкладається в свідомості як так зване "зерно", що визначатиме наші майбутні реакції на подібні подразники. Таким чином, наша теперішня поведінка повністю обумовлено минулим досвідом і в свою чергу визначає майбутню поведінку. В цьому полягає суть закону карми: на поточний